

*godina Srbije
u Srbiji*

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

*godina
u Srbiji*

**FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG**

U V O D

Friedrich Ebert Fondacija je u aktivna u velikom broju zemalja sveta i svuda radi na ostvarivanju istog cilja, a to je davanje doprinosa demokratizaciji društva. Unutrašnja stabilnost, funkcionalna i dugotrajna demokratija, kao politički sistem jedne zemlje, je po pravilu garancija za mir i konstruktivan suživot sa susedima i svetom u opšte.

Fondacija Friedrich Ebert je u mnogim slučajevima u oblasti međunarodne saradnje igrala ulogu pionira. Bila je aktivna u različitim zemljama i onda kada Savezna Republika Nemačka nije imala oficijelne odnose sa njima, i podržavala je demokratske pokrete u onim vremenima, kada su takve aktivnosti bile i opasne po život. Španija, Čile i Južna Afrika su samo neki od uspešnih primera gde je fondacija, koliko je god mogla, davala podršku nastojanjima demokratskih sektora društva. I u slučaju Srbije je FES, vrlo rano, još u vreme Miloševićevog režima odlučila da započne sa svojim aktivnostima.

Fondacija Friedrich Ebert se trudi da svoje angažovanje planira i sprovodi dugoročno. Formalno etabliranje demokratskog sistema mora često da u praksi bude ispunjeno realnim životom, kako bi bilo opravdano. Sve više postaje jasno koliko je, pored klasičnih političkih institucija bitna i participacija civilnog društva u svim svojim formama. To je naročito važno za tarifne partnere - sindikate i poslodavce, koji pored svoje prvobitne uloge sve više dobijaju na značaju u okviru socijalnog dijaloga. Novi izazovi u svetu promena su i izazovi prilagođavanja internim strukturama društva. Zbog toga je i rad fondacije kontinuiran i mali je broj zemalja u kojima je FES prestala da radi.

Friedrich Ebert Fondacija se kao nemačka politička zadužbina oseća posebno odgovornom da doprinosi stabilnim demokratskim odnosima u drugim zemljama. Bolna iskustva nacističkog režima, ali i vrlo pozitivan i stabilan razvoj Nemačke posle Drugog svetskog rata potvrđuje važnost slobodnog, demokratskog i solidarnog društva. Podršku drugim zemljama u izgradnji sopsvenog političkog sistema ne treba posmatrati kao spoljno mešanje u politiku jedne zemlje, već kao podsticaj da se nauči iz iskustava drugih zemalja. Upravo u slučaju Srbije, Nemačka oseća, zbog istorijskih iskustava, posebnu odgovornost i obavezu.

Kada je u noći 6-og Oktobra 2000., posle masivnih protesta demokratske opozicije, Milosević morao da potvrdi da je izgubio na izborima i prihvatio da se povuče, FES je već nekoliko godina u nazad radila u korist demokratske opozicije u Srbiji. Neposredno posle izborne pobede angažman fondacije je dolaskom nemačkog predstavnika u Srbiju, Beograd, podignut na jedan viši nivo. Beogradska kancelarija je postala samostalna regionalna kancelarija Fondacije Friedrich Ebert. Koliko je FES Srbije važna kao faktor u zapadnom Balkanu, govori i činjenica da je 2004. godine otvoreno dodatno regionalno predstavništvo fondacije, čije su težište rada radni odnosi između socijalnih partnera.

Na žalost proces političke transformacije u Srbiji nije uvek bio kontinuiran i dosledan. Veliki rez se desio u martu 2003. godine ubistvom premijera Srbije, Zorana Djindjića, kada je postalo jasnije kakvu fatalnu ulogu mogu imati autoritarne enklave u srpskom društvu. Demokrate u Srbiji moraju pokušati da dokažu da je njihov put onaj pravi i najbolji. To važi za sve oblasti: izbalansirana uloga političkih sila ekzekutive, legislative i jurisdikcije mora da u praksi bude zadovoljavajuća. Država i tržište moraju, svako u okviru sopstvene uloge, da osiguraju preduslove za razvoj i učešće građanstva u rezultatima. Građani i građanke Srbije treba da imaju mogućnost da ostvare svoja ljudska prava i slobode. Na međunarodnom nivou moraju da vladaju dobri susedski odnosi, a zajednički interesi za budućnost moraju biti jasni. Onoliko koliko Srbija uspe da prebrodi ove izazove, toliko se konkretizuju perspektive punopravnog članstva u Evropskoj zajednici država.

Dok se demokratija sve više konsoliduje, političke opcije i programsko opredeljenje dobijaju svoj profil. Kao FES osećamo se posvećeni socijalnoj demokratiji. Želimo da doprinesemo da političke opcije levog centra u Srbiji u svom predstavljanju u javnosti deluju ubedljivo. Politička participacija u okviru ovog angažmana za nas ima posebno važno mesto. Ona se može kanalisati živim internim partijskim životom. Kao fondacija Friedrich Ebert stavljamo težište na interaktivnoj saradnji između politike i civilnog društva.

Može se istaći, bez preterivanja, da je Fondacija Friedrich Ebert u Srbiji u toku poslednjih deset godina rada, razvivši sopstveni profil, postala ugledna i cenjena partnerska organizacija. Organizujući konferencije, seminare, radionice, štampajući publikacije, pružajući servisne i savetodavne usluge, organizujući programe poseta i stipendije, koristimo različite forme saradnje prilagođavajući se konkretnoj situaciji i konkretnim problemima. Saradnja sa mnogobrojnom srpskim, nemačkim i drugim evropskim organizacijama je konsekvantna i vodi ka izgradnji slobodnog, demokratskog i solidarnog društva u Srbiji.

Brošura koja je pred Vama bi trebalo da kroz različita dokumenta i lična iskustva ovekoveči neke momente prve desetogodišnjice našeg rada. Ona predstavlja i odraz zahvalnosti našim partnerima u zemlji, koji su ukazali svoje poverenje fondaciji Friedrich Ebert, ali i mnogobrojnim srpskim saradnicima i saradnicama fondacije, koji su energično i lojalno zastupali i zastupaju ciljeve našeg rada. Zahvaljujemo se i ranijim direktorima beogradske kancelarije, koji su postavili temelje rada fondacije u Srbiji i Crnoj Gori.

Želimo nama i našim partnerima uspešnu i plodnu saradnju u jačanju srpsko-nemačkih odnosa.

Beograd, Maj 2006

Dr. Heinrich Sassenfeld
Direktor regionalne kancelarije FES u Srbiji

Fondacija Friedrich Ebert

Fondacija Friedrich-Ebert osnovana je 1925. godine kao političko nasleđe prvog demokratski izabranog predsednika Nemačke, Friedricha Eberta. Socijaldemokrata Ebert, koji se od zanatlije uzdigao na najvišu državnu funkciju, podstakao je osnivanje fondacije sa sledećim ciljevima:

- političko i društveno obrazovanje ljudi svih društvenih slojeva u duhu demokratije i pluralizma
- stipendiranje mladih, nadarenih studenata i podrška u istraživačkom i naučnom radu
- doprinos međunarodnoj komunikaciji i saradnji

Od samog osnivanja fondacija se zalaže za međunarodnu saradnju i osniva svoje kancelarije u preko sto zemalja sveta dajući doprinos razvoju pluralizma, pravne države, socijalne pravde i nenasilnom rešavanju konflikata u državi i društvu.

Friedrich-Ebert-Fondacija je privatna, kulturna i institucija od javnog interesa, koja sledi ideje i vrednosna načela socijalne demokratije i radničkog pokreta.

Međunarodna saradnja spaja Fondaciju Friedrich Ebert sa partnerima u preko sto zemalja sveta. Cilj ove saradnje je podrška većoj participaciji, pluralizmu, pravnoj državi, socijalnoj pravdi i nenasilnom rešavanju konflikata kako u državi tako i u društvu. Partneri FESa su sindikati, udruženja, istraživačke i obrazovne institucije, građanski pokreti, organizacije civilnog društva, ali i parlamenti, institucije vlasti i međunarodne organizacije.

Oblasti rada su u koheziji sa potrebama lokanih partnerskih organizacija. Obrazovanje, savetovanje i razmena iskustava sprovode se putem saradnje sa ekspertima, organizovanjem konferencija, seminara, okruglih stolova i radionica. Spekter tema prostire se od demokratizacije, u mnogim zemljama Afrike, Azije i Latinske Amerike, do tranzicije u srednjoj i istočnoj Evropi, kao i problemima ekonomske i političke integracije u Evropi i širom sveta.

Beogradska kancelarija Fondacije Friedrich Ebert je pomogla demokratske procese u Srbiji podržavajući programe edukacije političkog podmlatka, organizujući tribine, okrugle stolove na kojima su promovisane vrednosti i ciljevi demokratije.

Ta pomoć ogledala se u podršci nezavisnim intelektualcima i institucijama, čime je očuvano intelektualno jezgro koje je podržavalo demokratske promene.

Fondacija je takođe podržala programe i ciljeve DOSa za vreme izborne kampanje dajući svoj doprinos izgradnji nove demokratske Srbije i Jugoslavije.

Potencijalni budući angažman fondacije vidim u političkoj edukaciji, ali i u nastavku onoga što smatram da je veliki projekt demokratizacije Srbije. Mi u našem društvu nemamo iskustva u vezi funkcionisanja demokratije. Ono što nam nedostaje nisu samo novac, razvijena privreda i tehnologija, već su to koncepti i iskustva kako demokratija funkcioniše, a u tom delu će fondacija imati mnogo posla, u koliko i dalje želi da nas podržava.

**† Dr. Zoran Đinđić,
ubijeni premijer republike Srbije,
predsednik Demokratske stranke
u intervju za Imidž-film FESa, 10.02.2003.**

Za socijalnu demokratiju!

Socijalna demokratija se bazira na socijalnim pravima ljudi, tj. građana, i doprinosi njihovom jačanju. Ona produbljuje i učvršćuje političku demokratiju kroz socijalnu pravdu, demokraciju društva, socijalnu sigurnost, održivi razvoj i međunarodnu solidarnost. Socijalna demokratija stvara preduslove za to, da svi građani mogu u celosti da ostvaruju svoja politička i osnovna ljudska prava, kao i prava na učešće u javnom životu i da samim tim doprinose i razvoju svoje zemlje. Ona teži da za sve građanke i građane osigura jednake šanse za život i pravo na izjašnjavanje. Socijalna demokratija u svakodnevnom životu predstavlja demokratiju za sve, pa i za one socijalno slabe.

U globalizovanom svetu socijalna demokratija više nego ikad do sada zahteva solidarnost i poštenu saradnju. Svetskim društvima i svetskim tržištima je neophodno ušušavanje u političku odgovornost, kao i socijalnu i ekološku regulaciju.

Friedrich Ebert Fondacija daje doprinos razvoju socijalne demokratije

- kroz političko obrazovanje, koje jača njena osnovna načela
- kroz podršku mladih naučnika i istraživača, koji su joj obavezani
- kroz otvoren dijalog, koji joj politički otvara nove puteve
- kroz razvojnu saradnju, koja služi globalnoj pravdi
- kroz istraživanja i politička savetovanja, koja istražuju njene polazne osnove i dalje ih posreduju
- kroz mostove međunarodne saradnje, koji doprinose izgradnji demokratije širom sveta

Prošlo je više od deset godina kada sam prvi put, u septembru 1995. god. putovao u Beograd, Novi Sad i Prištinu. Došao sam u pratnji gospođe Gizele Nauk (Gisela Nauk), tada referentkinje odeljenja za međunarodnu saradnju u predse-dništvu SPDa. Odličan povod, da se u napred informišem i uspostavim kontakte sa najvažnijim političkim partnerima povodom otvaranja kancelarije u Beogradu. Tada sam pored ostalih upoznao i Vesnu Pešić, Žarka Koraća, Nenada Čanka i Ibrahima Rugovu. Branislav Bane Čanak, predsednik UGS „Nezavisnost“, je tada već duže vreme spadao u krug saradnika i prijatelja Fondacije Friedrich Ebert. Već nekoliko godina ranije je Peter Šerer (Peter Scherrer) iz Budimpešte koordinirao projekte sa sindikatima iz celog regiona.

Dušan Bogdanović je pomogao pri organizaciji našeg prvog putovanja i prevodio na našim prvim sastancima. Preko njega sam stupio u kontakt sa Minom Babić, koja je kao naša prva lokalna saradnica, otvorila kancelariju fondacije i koordinirala prvim projektima. Mi smo tada kao kooperacioni partner Instituta ekonomskih nauka bili smešteni u jednoj od kancelarija ovog instituta u Zmaj Jovinoj ulici. Kancelarija se sastojala od starog stola, kompjutera i telefona. Ali to je bio svakako samo početak i Mina se odmah dokazala kao inzvanredna organizatorica, koja je u glavnom sama, uspevala da izađe na kraj sa mnogobrojnim partnerskim organizacijama. Ja sam imao sedište u Sofiji, kao direktor regionalne kancelarije FESa, i brinuo paralelno i sukcesivno o osnivanju i vođenju 7 zemaljskih kancelarija.

Mina Babić je iz ličnih razloga prestala da radi u fondaciji sredinom 1996. godine uvevši u posao Anu Manojlović (tada Ivanović), koja se pokazala kao izuzetna naslednica i saradnica. Ana je bila veoma angažovana i talentovana, i odmah sam znao da će postati i ostati glavna pokretačka sanaga Fondacije Friedrich Ebert u Beogradu. Vodila je kancelariju kroz sve krize i ratove i ostala do danas potporni stub rada FESa u Srbiji i Crnoj Gori.

Od septembra 1996. priključila nam se Dr. Jelena Volić-Hellbusch kao srpsko-nemačka predstavica i direktorka beogradske kancelarije. Kancelarija u institutu je postala previše mala. Posle dužeg čekanja da prostorije u Siminoj ulici budu renovirane, konačno smo se preselili u junu 1997. Tu se kancelarija FESa i danas nalazi.

To su sigurno i neskromno bila interesantna vremena za mene. Dubokoumni i kritički razgovori sa našim partnerima sa univerziteta i iz različitih akademskih instituta sa kojim smo organizovali na neutralnom, naučnom polju, naš politički dijalog. Popili smo mnogo kafe, loze i popušili mnogo cigareta u zagušljivim restoranima i hotelskom lobijima sa našim prijateljima iz demokratske opozicije, Beogradskim krugom, različitim organizacijama za odbranu ljudskih prava i drugim angžovanim aktivistima civilnog društva. Sećam se dugih diskusija kako da se sprovede promena vlasti bez prolivanja krvi, na demokratski način; prvih razgovora sa Zoranom „Kizom“ Djindjićem , koji se tada oprezno pripajao prvoj liniji jedne „zajedničke“ inicijative; sastanaka opozicije u Mađarskoj; putovanja sa Vesnom Pešić, Zoranom Djindjićem i Žarkom Koraćem za Nemačku.; stvaranja kontakata između Demokratske stranke i Evropskih Socijaldemokrata; ubeđivanja po Nemačkoj da se sa Djindjićem zaista razvija jedna alternativa, koju treba po svaku cenu podržati; mnogi, čak i u FESu su dugo sumnjali u njegovu političku relevantnost.

U toliko bolnija je za mene bila vest o njegovom ubistvu. Predamnom su se stalno pojavljivale slike kako sedimo u omiljenom restoranu italijanske kuhinje i razgovaramo o političkoj situaciji i kako mi on govori da se vratio zbog svoje porodice, svoje žene i svoje dece, da bi njima omogućio budućnost i da je spreman da za to sve žrtvuje. Ponekad se pitam da li smo i mi kao fondacija kroz našu podršku doprineli na bilo koji način da bude izabran za gradonačelnika Beograda, a onda i za premijera Srbije – i tako ga približili njegovoj sudbini...

U poslednjoj godini moje nadležnosti došlo je i do razmatranja opcije otvaranja male kancelarije FESa u Podgorici, naših prvi političkih kontakata, oprezne podrške Djukanovićevoj frakciji i indirektno saradnje na liniji Djindjić-Djukanović. I u ovom slučaju propagiranje u Nemačkoj da se faktor Crna Gora i opcija Djukanović ne izključi. Kancelarija je otvorena tek pod rukovodstvom Ulriha Štorca (Ulricha Storcka), koji me je zamenio u junu 1998. god. i vodio projekt regionalne kancelarije.

Dr. Marc Meinardus,
Direktor regionalne kancelarije FESa u Sofiji,
zadužen za aktivnosti fondacije u Srbiji i Crnoj Gori
u periodu 1996.-1998.

Pre deset godina je Srbija izgledala mnogo drugačije nego danas. Ogrezla u kriminalno-autoritarnu svakodnevicu, premorena od primitivizma i brutalnosti, Srbija je tih godina skupljala snage da krene u odlučnu bitku za promene.

Fridrih Ebert fondacija je otvorila svoju kancelariju upravo u to vreme, kada niko nije više verovao da Srbija ima demokratskog potencijala da se odupre unutrašnjem teroru i spoljašnjem pritisku, i kada su samo nepopravljivi optimisti, a posle se pokazalo i pravi znalci, verovali u skorašnje promene.

Ja sam imala tu sreću i čast da sa Anom Ivanović (Manojlović) zasnujem i razvijem rad Fondacije u Jugoslaviji, koja je tada podrazumevala i Kosovo i Crnu Goru. Želim da se, posle deset godina rada Fondacije u Beogradu, prisetim nekih stvari i nekih ljudi – da se ne bi zaboravilo jedno zaista herojsko vreme, koje mi tako lako umem da bagatelizujemo.

Fondaciju Fridrih Ebert u najstrašnijim godinama od 1996. – 2000., u godinama progona i ratova su vodile dve žene. Znači, herojsko vreme Fondacije Fridrih Ebert su obeležile dve hrabre, pametne i požrtvovane žene. Upravno i administrativno vreme Fondacije, izgradnju njenog statusa – preuzeli su muškarci.

Početak istinskog rada Fondacije Fridrih Ebert je bio onog dana kada je Fondacija, na građanskim protestima 1996/97 uzela pištaljke u ruke. U tom trenutku je Fondacija Fridrih Ebert postala deo borbe Srbije, Crne Gore i Kosova za slobodu i za demokratiju. Gutanje suzavca u Podgorici 1997., skrivanje po zamračenoj Prištini 1998. sa ženama u diskusiji o nenesilnoj komunikaciji, probijanje kroz balkanske gudure, kako bi se stiglo do Laktaša, do Bjelog Polja, do Kolašina, do Prokuplja, do Knjaževca, do Uroševca, sve je to učinilo Fondaciju Fridrih Ebert posebnom i drugačijom od svih drugih međunarodnih organizacija. Ebert je bio sišao sa visokog postolja poludiplomatskog predstavnništva i zakoračio u pravi i realni život jedne zemlje u dubokoj političkoj i ekonomskoj krizi. Ebert nije bio strani donator, nadobudni finansijer skupova zvučnih imena i redovni posetilac diplomatskih prijema, već istinski prijatelj i saborac demokratskih snaga u bespoštednoj borbi za mir, za slobodu i za demokratiju, znajući da je istinska međunarodna politika – znati iza-brati pravu stranu.

Ebert je preživeo i bombardovanje Srbije i Crne Gore. To je bila jedina kancelarija jedne prominentne međunarodne organizacije, koja nije napustila zamračeni Beograd pod sirenama i koja je vredno insistirala na intenzivnoj komunikaciji demokratske opozicije sa svetom.

Dozvolite m na kraju da pomenem i one prijatelje Fondacije Fridrih Ebert na čijem radu i zalaganju je fondacija dugi niz godina temeljila svoj uspeh, koji nisu više među nama, zato što smo ih veoma voleli i poštovali i nećemo ih nikada zaboraviti. Sećamo se: profesora Miladina Životića, profesora Koste Obradovića, nezaboravne Jelene Šantić, mudrog Stojana Cerovića, i na kraju, i neka mi svi oproste ličnu notu, sa posebnom tugom, Zorana Djindjića i Stanka Đilasa. Tek kada se setimo prijatelja koji nisu više među nama, shvatimo da smo mi deo jednog velikog vremena i da smo zajedno sa Fondacijom Fridrih Ebert pomalo ušli i istoriju.

Dr. Jelena Volić Hellbusch
Lokalna direktorka predstavništva
FESa u Srbiji
u periodu 1996.-2000.

Fondacija Fridrih Ebert je od samog početka njenog angažovanja u Srbiji započela saradnju sa Demokratskom strankom. Posle pobeđe na lokalnim izborima u novembru '96., februara '97, Demokratska stranka započinje sa prvim organizovanim i planiranim edukacijama. Fridrih Ebert Fondacija, kao organizacija sa velikim iskustvom u sprovođenju kompleksnog političkog obrazovanja, organizuje edukativni seminar u Frajburgu, na Akademiju za lokalnu politiku, za novoizabrane lokalne funkcionere. Neposredno posle ovog veoma uspelog seminara, u DS se formira svest o neophodnosti i vaznosti takve edukacije u okviru stranke. Tada se obraćamo Fondaciji Fridrih Ebert da nam pomogne u organizovanju unutarpartijskog obrazovanja.

Tog leta organizujemo i prvu školu za partijske kadrove u Kušićima pored Ivanjice. Od tog trenutka započinje jedna kontinuirana i uspešna saradnja koja evo već traje skoro 10 godina. Ne mogu se nabrojati svi programi, akcije i posete koje je FES pomogao.

Mora se naglasiti ogroman doprinos FES u utemeljivanju socijaldemokratske političke orijentacije u Demokratskoj stranci. FES nam je takođe mnogo pomogao u uspostavljanju kontakata i saradnje sa socijaldemokratskim strankama Evrope, kao i drugim vaznim međunarodnim organizacijama. Fondacija Friedrich Ebert nam je pružila podršku prilikom naše kandidature, a kasnije i prijema u Socijalističku internacionalu i na tome im se zahvaljujem.

Prisustvo Fondacije Friedrich Ebert u Srbiji i Crnoj Gori je od velikog značaja, ne samo za našu stranku, već i za celokupno društvo i nadam se da ćemo i u narednim godinama saradivati na demokratizaciji i modernizaciji naše zemlje i ubrzanim pripremama za integraciju u Evropsku Uniju.

Boris Tadić,
predsednik Demokratske stranke

Regionalna saradnja

pored toga što sve zemlje u regionu stoje pred istim, velikim zadatkom transformacije privrede i društva, izgradnje funkcionalne tržišne privrede i demokratije, mora se uzeti u obzir i njihova različitost kao i posebni uslovi i obeležja. Sve zemlje regiona žele da postanu i deo Evropske Unije i moraju svoje institucije i zakone prilagoditi standardima i normama EU.

Većina zemalja bivše Jugoslavije moraju istovremeno da prevaziđu i posledice ratova i konflikata, što znatno otežava među-susedske odnose i predstavlja prepreku zajedničkom životu i integraciji u EU.

Polazna osnova kao i izazovi koji stoje pred svim zemljama regiona JIE ukazuju na mnoge sličnosti, i moguće ih je rešiti samo kroz istrajnu saradnju i komunikaciju. Razmena informacija, iskustava i uspešnih rešenja su najbolji način za prevazilaženje problema iz prošlosti i istrajanju u supočavanju sa društveno-političkim izazovima.

Evropska vizija saveza demokratskih država, u kojoj građani, bez obzira na njihovo versko i etničko poreklo, ravnopravno i solidarno zastupaju svoja prava i ispunjavaju svoje obaveze, mora se razvijati i u ovoj podregiji Evrope.

Friedrich Ebert Fondacija doprinosi ovoj tendenciji kroz specijalne regionalne oblasti rada, koje se zajednički planiraju, razvijaju i sprovode u saradnji svih kancelarija FESa u regionu.

Ova orijentacija ka regionalnoj saradnji pruža Fondaciji Friedrich Ebert dodatnu mogućnost da poveže i iskoristi svoje resurse kako bi u okruženju pozitivne i plodne konkurencije uz sve veći porast broja drugih nosica društveno-političkog savetovanja i obrazovanja, razvijala sopstveni profil i stručno-političku kompetentnost.

Teme i oblasti rada regionalne saradnje su:

- **Socijalna politika i politika tržišta rada**, nadležnost kancelarije u Bukureštu, Rumunija; <http://www.fes.ro/engll/index.php?IDsec=5&IDpag=74>
- **Manjinska politika i Romi u JIE**, nadležnost kancelarije u Skoplju, Makedonija; <http://www.fes.org.mk>
- **Podrška političkog podmlatka**, nadležnost kancelarije u Beogradu, Srbija; <http://www.fes.org.yu>
- **Regionalni politički dijalog**, nadležnost kancelarije u Sarajevu, Bosna i Hercegovina; <http://www.fes-bih.com.ba>
- **Procesi Integracije u EU**; nadležnost kancelarije u Budimpešti, Mađarska; <http://www.fesbp.hu/>
- **Radni odnosi i socijalni dijalog**, nadležnost kancelarije za radne odnose i socijalni dialog u Beogradu, Srbija; <http://www.dialog.fes.org.yu>

Kada je neko radio više od 6 godina u zemljama jugoistočne Evrope u odlučujućoj epohi, onda je za njega posebna radost da vidi Srbiju i njene susede na samim vratima porodice Evropske unije.

Demokratske snage zemalja jugoistočne Evrope su se u vreme mog anagžovanja u regionu nalazile u jednoj iznuđenoj i napetoj poziciji čekanja: kroz Miloševićevu diktaturu i nacionalistički-autoritarne strukture moći susednih zemalja, društveno-političkim akterima, koji su se borili za mir, pomirenje, demokratizaciju i ponovo svrstavanje u zajednicu evropskih država bilo je onemogućeno svrsishodno delovanje u procesima odlučivanja i razvoju svog društva. Upravo zbog toga je bilo neophodno stvoriti prostor za dialog ovim naprednim snagama, otklanjajući nove granice i dajući solidarnu podršku iz Nemačke i Evrope. Ovo je bio prvi zadatak FESa u onom vremenu represije, stalno promenjivih političkih uslova i nejasnih dugoročnih mogućnosti za demokratski i ekonomski razvoj. Brza pomoć, fleksibilnost u odgovoru na potrebe reformskih snaga, kao i solidarno praćenje naših partnera na ovom teškom putu bilo je veći imperativ za fondaciju nego izrada dugoročnih savetodavnih projekata.

Tako je pod saradnjom sa beogradskom opozicijom spadala i nebirokratska pomoć nezavisnim medijima, izgradnja političkih struktura na Kosovu, neposredno posle ulaska NATO trupa, kao i politički dijalog sa Nemačkom – do danas poznat kao „Dubrovnički preoces“ - sve izazovi za Fondaciju Friedrich Ebert. Pri izgradnji i praćenju Pakta za stabilnos jugoistočne Evrope FES je preuzela ulogu medijatora između politika JIE, Nemačke i Evropske Unije.

U vreme kada sam preuzeo rukovodstvo nad projektom , početkom 1998. godine, kancelarije fondacije na području bivše Jugoslavije nalazile su se pod okriljem regionalne kancelarije FESa sa sedištem u Sofiji. Vrlo brzo je postalo jasno da je zbog političkog zaoštavanja situacije i prioriteta evropske bezbednosne politike bilo neophodno proširiti prezentnost fondacije. Posle jačanja postojeće strukture i osnivanja novih kancelarija, tadašnja regionalna kancelarija FESa u Sarajevu je koordinirala rad kancelarija u Beogradu, Podgorici, Prištini, Zagrebu i Banja Luci, sve do primopredaje moje dužnosti krajem 2000-te godine. U Beogradu je već uveliko postojala adekvatna infrastruktura kao i tim visoko motivisanih lokalnih saradnica, koje su saradivale sa partnerima u tim konfliktivnim i opasnim vremenima.

I pored izuzetno teških uslova za rad FES nije ostavio svoje partnere na cedilu: kancelarija fondacije u Beogradu je radila i za vreme bombardovanja - kao jedina nemačka i jedna od retkih međunarodnih organizacija – i održavala je za svoje partnere

kanal za komunikaciju sa spoljašnjim svetom. Srećom, a neskromno, kao uspeh i našeg rada, posle pada Milosevića upravo su naši partneri iz tih teških vremena bili ti, koji su korak po korak oživljavali demokratske institucije svoje zemlje i koji se danas nalaze na ključnim političkim i društvenim pozicijama u zemlji.

U previranjima prošlog vremena, često se mogla čuti želja građana i građanki da žive u „normalnoj“ zemlji i da vode „normalan život“. Zahvaljujući neumornom angažmanu reformskih snaga danas je nemoguće zamisliti povratak na ona diktatorska vremena, a i postignut je važan korak ka onoj željenoj „normalnosti“. Srbija se i danas susreće sa velikim problemima, ali su oni sada slični problemima mnogih drugih zemalja. Fondacija Friedrich Ebert je mnogo naučila prilikom svog rada u kriznim i konfliktnim područjima JIE u poslednjih 10 godina. Danas smo srećni zbog činjenice da su vremena permanentnog stanja pripravnosti prošla i fondacija može da se, zajedno sa svojim partnerima, posveti struktuiranim političkim programima savetovanja i podrške, koji su za rad fondacije u ostalim delovima sveta „normalni“ i uobičajeni.

Ulrich Storck,
Direktor regionalne kancelarije FESa u Sarajevu,
zadužen za aktivnosti FESa u Srbiji i Crnoj Gori
u periodu 1998.-2000.

Sa radom FES upoznao sam se mnogo pre otvaranja kancelarije u Beogradu. Malobrojna grupa nas, koja se nije libila da već početkom 90-ih javno i jasno izrazi svoje demokratsko, anti nacionalističko, a pre svega socijaldemokratsko opredelenje, dobila je priliku da preko FESa stupi u kontakt sa političkim istomišljenicima, kako u Nemačkoj tako i u Evropi. Bila je to značajna, ohrabrujuća podrška u okruženju, koje je apriori odbacivalo i osudjivalo svako opredelenje levo od "centra". Otvaranjem kancelarije FESovi kontakti su intenzivirani i rezultirali su velikim doprinosom pre svega teorijskom upoznavanju sa pravim značenjem i potencijalom socijaldemokratskih ideja danas u Evropi. Mnogobrojni skupovi i publikacije, kojima su rezultirali, trajni su resurs koje će i ubuduće biti osnova ozbiljnog promišljanja socijaldemokratije u Srbiji. Kultura dijaloga koja kod nas nedostaje i medju istomišljenicima jedna je od lekcija naučena kroz saradnju sa FESom.

Osim toga, i bez obzira na do sada ne naročito uspešan rezultat, višestruki napori da se malobrojne grupice socijaldemokratske orijentacije objedine, značajno su intenzivirale dijalog koji će, iskreno verujem, pomoći prevazilaženju jakih ličnih netrpeljivosti i stvaranju jake i jedinstvene socijaldemokratske opcije u Srbiji. Činjenica da danas Demokratska stranka, najjača stranka demokratskog bloka, polako prihvata i javno se pozicionira kao u osnovi socijaldemokratksa, nesumnjivo je rezultat i tesne saradnje i kontinuiranog obrazovanja njihovog članstva koje se odvija u saradnji i zahvaljujući FESu.

Lično bih voleo da FES u svojim programima više prostora otvori temi civilnog društva i participaciji građana kao fundamentalnim vrednostima demokratskog razvoja u Srbiji.

Miljenko Dereta,
direktoru nevladine organizacije
Građanske inicijative

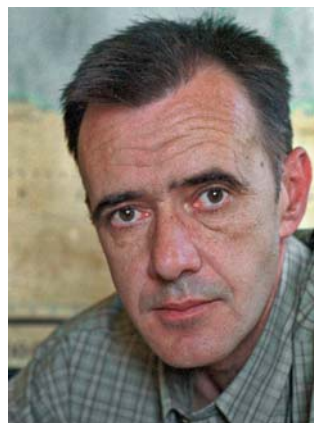
Saradnja “Vremena” s Fridrih Ebert Fondacijom datira iz doba kada je ovde svaka saradnja s nekim iz inostranstva smatrana izdajom. Dakle, počela je u onim olovnim vremenima. Još tada je bilo jasno da će FES jednog dana, kada se režim Slobodana Miloševića slomi, biti partner s kojim će biti zadovoljstvo raditi.

Oni nisu alavi na brz uspeh, nisu željni glamura po svaku cenu, više ih zanima utemeljen rezultat nego efektan potez, podržavaju politiku, a ne marketing, svesni su teškoća s kojima se suočava srpsko društvo i srpski mediji, realni su u procenama i sopstvenih i tuđih mogućnosti, podržavaju ono što ostaje i kad čitalac baci novine.

Njihova spremnost da sa Vremenom uđu u višegodišnji projekt s naslovom “Vreme izazova” govori upravo o tome što sam napisao u prethodnom pasusu. Serija ekspertske tribine, održavana na različitim mestima i pred vrlo različitom publikom, ostavila je dubok trag u ekspertskim krugovima i utemeljila jedan kvalitetan i civilizovan obrazac rasprave o najvažnijim društvenim pitanjima. U širokom dijapazonu tema – od modela privatizacije do evropskih integracija – ova stalna tribina afirmisala je demokratske vrednosti i kulturu političkog dijaloga.

A bez ta dva sastojka – demokratije i kulture – nema ni civilizovanog društva. Verujem da ljudi iz FES-a dele ovo moje uverenje.

Dragoljub Žarković,
glavni i odgovorni urednik nedeljnika VREME

FES u Srbiji i Crnoj Gori

U Srbiji i Crnoj Gori fondacija Friedrich Ebert podržava razvoj civilnog društva i demokratizaciju društvenih struktura kroz seriju projekata. Partneri fondacije na ovim prostorima su, pored ostalih, politički edukativni centri, nevladine organizacije, sindikati, naučne ustanove, slobodni mediji, itd.

FES tim za nacionalne projekte

Fondacija u saradnji sa svojim partnerima organizuje edukativne skupove, seminare, okrugle stolove, konferencije, tribine, publikuje i promovise časopise, naučne studije i istraživanja. Potpomaže uspostavljanje dijaloga između različitih etničkih grupa, političkih partija i sindikata, nenasilno rešavanje sukoba, uspostavljanje dijaloga i saradnje, i pruža podršku društvenim institucijama (fakultetima, institutima, školama) u njihovom naučnom radu.

Oblasti rada beogradske kancelarije Friedrich-Ebert-Fondacije, nadležne za Srbiju i Crnu Goru u 2006. godini:

Izgradnja demokratskih struktura i institucija

- **Podrška edukativnim programima za obrazovanje, novih, mladih, političkih snaga, predstavnika nevladinih organizacija, političkih partija i drugih institucija**

Obrazovanje za demokratiju, političke veštine i veštine političke komunikacije, međunarodni odnosi, održivi razvoj, razvoj socijaldemokratskih ideja i vrednosti, praktične politike

- **Podrška sindikatima u zastupanju interesa zaposlenih**

(Videti detalje o ovoj oblasti u odeljku na strani.... UMETNUTI BROJ STRANE, tekst Franka Hantkea)

Podrška razvojnom putu Srbije uz učešće svih relevantnih snaga u društvu

- **Saradnja sa institucijama civilnog društva, koje aktivno učestvuju u promociji ljudskih prava u Srbiji**

Promocija prava manjina na lokalnom nivou, promocija i rad asocijacije Zajednička akcija za istinu i pomirenje, kao i projekata koji se bave konstruktivnim pristupom problemu istine i pomirenja, kao i bavljenja prošlošću, seminari sa učenicima srednjih škola iz Prijepolja, Sente i Bujanovca „prevazilaženje razlika i izgradnja poverenja“

- **Saradnja sa obrazovno – naučnim institucijama, koji predlozima i raspravama daju doprinos reformama u Srbiji**

Teme su pored ostalih uloga države i privatnog sektora, podrška nacionalnoj strategiji protiv korupcije u Srbiji i razgovor o srpskom Ustavu.

- **Programsko i ideološko profilisanje opcija levog centra**

promocija socijal demokratskih ideja i vrednosti kroz seriju različitih projekata, debate o dometima tranzicije u Srbiji; politički korektan govor, odnos između crkve i države, itd...

Podrška stvaranja konstruktivnog odnosa i saradnje sa susednim zemljama i EU

- Podrška dijalogu između Beograda i Prištine u saradnji sa civilnim društvom
- **Diskusija o budućnosti Srbije i Crne Gore**
U oba slučaja će se teme, kao i partnerske organizacije utvrđivati u odnosu na aktuelni momenat
- **Promocija kriterijuma EU u okviru Sporazuma o asocijaciji i pridruživanju unutar zainteresovanih institucija i grupa**
U prvom planu stoje Informisanje i obrazovanje predstavnika državne administracije i njihovo pripremanje za procese integracije, kao i predstavnika političke elite mladih, o pravu i institucijama EU;
Informativni program posete Briselu i podrška saradnji između nevladinih organizacija i državnih institucija.

Nekoliko dana posle uspeha demokratske opozicije u Srbiji, u novembru 2000.-te godine preuzeo sam rukovodstvo nad kancelarijom Fondacije Friedrich Ebert u Beogradu. Rado se sećam tog vremena euforije i nade i neiscrpne energije i elana, kojima su zračili predstavnici demokratskih političkih i socijalnih organizacija radeći na demokratskoj transformaciji društva. I zahvaljujući našoj raznovrsnoj i intenzivnoj saradnji sa svim važnim organizacijama demokratskog saveza, bili smo u samom centru dešavanja. U toj prvoj godini posle 5.-og oktobra ostvarili smo više projekata nego što ima dana u godini. Ni sada ne znam kako su to naše saradnice i saradnici uspeali da realizuju. Pretpostavljam da su snagu crpeli iz osećaja slobode, koji je svima davao krila. To je bio veličanstven vrhunac angažmana civilnog društva u opšte. Bio sam zahvalan što sam to imao priliku da doživim i da u svemu na neki način učestvujem.

Ipak ples na talasu uspeha na žalost nije dugo trajao. Postepen raspad Demokratske Opozicije Srbije uskoro je otavljao prve tragove. Za jedne su reforme bile previše spore, drugima prebrze. Teskobna realnost još težeg preobražaja društva i države, koji je često išao brzopleto i površno, tražila je duži dah i minimalan konsenzus demokratskih snaga; i jedno i drugo se postepeno gubilo.

Pa čak i mi, takozvana međunarodna zajednica, imali smo svoj udeo u problemima, koji su uticali na izdržljivost reformi i koji su krivili sliku pravih izazova. Demokratska opozicija sa sjedinjenim sektorima i organizacijama civilnog društva je popustila pred ogromnim spoljnim očekivanjima, precenivši sopstvene mogućnosti. Istovremeno smo svi mi precenili snage prošlosti i protivnika demokratske revolucije.

Kukavički i hladnokrvni atentat na Zorana Đinđića 12. marta 2003. , sahranio je nadu za brz uspeh reformske politike i od svih očekivan povratak normalnom životu. Bio je to bolan šok, za zemlju, za reformske snage i takođe za naš posao.

Padovi i usponi demokratskog reformskog rada su se tokom mog boravka u Beogradu konstantno smenjivali. Ono što nosim kao uspomenu na taj period je fascinacija zemljom i njenim ljudima, kao i želja da nastavim saradnju sa pozicije u kojoj sam sada, radeći u kancelariji Fondacije u Sarajevu.

Michael Weichert,
Direktor regionalne kancelarije FESa u Beogradu
u periodu 2000.-2004.

Veliko mi je zadovoljstvo da Friedrich Ebert Fondaciji čestitam desetogodišnjicu rada u Srbiji i Crnoj Gori.

Moja saradnja sa Friedrich Ebert Fondacijom je mnogo duža - ona potiče iz sedamdesetih i osamdesetih godina, iz vremena borbe za slobodu mišljenja i autonomiju univerziteta u bivšoj Jugoslaviji kada je Fondacija davala stipendije mladim kritičnim intelektualcima i pozivala ovdašnje profesore, naročito one iz filozofskog kruga Praxis kome sam pripadao, na studijske boravke u Nemačku. Kasnije, devedesetih godina ta saradnja je nastavljena između Friedrich Ebert Fondacije i fondacije Centar za demokratiju koju vodim od 1994. godine – zajedno smo radili na promociji demokratskih ideja i političkoj edukaciji u Srbiji.

Friedrich Ebert Fondacija je tokom poslednjih 10 godina u Srbiji učinila veoma mnogo na povezivanju naših demokratskih političara, političkih partija, građanskih udruženja i sindikata sa kolegama iz Nemačke. Fondacija je omogućavala da se tokom godina izolacije održi kontakt sa institucijama u Nemačkoj kako bi napredni i demokratski orijentisani pojedinci i grupe bili u toku sa političkim, ekonomskim i socijalnim razvojnim procesima u Evropi i svetu. Friedrich Ebert Fondacija organizovala je, između ostalog, i prvu zvaničnu posetu Demokratske stranke nemačkoj Socijal-demokratskoj partiji i nemačkim zvaničnicima 1992. kojom prilikom smo Demokratsku stranku predstavljali Zoran Đinđić i ja.

Friedrich Ebert Fondacija je imala nezahvalnu ulogu da u zemlji u kojoj je svaka ideja levice i socijalne pravde bila kompromitovana nedemokratskom vladom samozvanih socijalista, podstiče teorijsko razmišljanje o socijalnoj demokratiji i ohrabruje političko delovanje u tom pravcu. Danas, kad je Demokratska stranka, kao najveća demokratski opredeljena stranka članica Socijalističke internacionale, naša saradnja na planu promocije ideja socijalne demokratije nastavlja se još intenzivnije.

Na teškom putu reformi, Srbiji je potrebno da razmenjuje iskustvo sa drugim, razvijenijim zemljama. Friedrich Ebert Fondacija je nezamenljivi partner u približavanju ne samo nemačkog, već i evropskog iskustva u izgradnji demokratskih institucija i civilnog društva. Posebno bih naglasio pomoć u političkom obrazovanju mladih.

Dragoljub Mićunović
predsednik političkog saveta Demokratske stranke

Beogradska otvorena škola saraduje sa Fondacijom Fridrih Ebert još od prvih dana delovanja predstavništva Fondacije u Beogradu.

Deleći zajedničku viziju o neophodnosti promena u Srbiji i izgradnji građanskog društva zasnovanog na evropskim vrednostima, BOŠ i FES su, tokom proteklih deset godina, veoma uspešno realizovali brojne, zajedničke projekte.

Pružajući dodatna znanja i veštine najboljim studentima univerziteta, predstavnicima demokratskih političkih partija, nevladinih organizacija, sindikata i državne uprave stvarali smo mrežu lidera i nosioca društvenih promena sposobnih da se suoče sa izazovima demokratizacije i tranzicije naše zemlje i priključenja u evropske tokove.

Zahvaljujući visokom profesionalizmu ljudi koji rade u Fridrih Ebert Fondaciji, nepristrasnosti, nepokolebljivoj istrajnosti i istančanom osećaju za podršku najrelevantnijim aktivnostima koje će najadekvatnije doprineti ostvarenju zajedničke misije, Fondacija Fridrih Ebert je ostavila neizbrisiv trag i postala nezaobilazni partner u modernizaciji našeg društva.

Vesna Đukić,
direktorka Beogradske otvorene škole

Dolazak Friedrich Ebert fondacije u Beograd označio je veoma značajan trenutak u širenju donatorske zajednice u Srbiji. Medjutim, taj dolazak je predstavljao i mnogo više od toga. Slao je jasnu poruku da se i u krugu najmoćnijih evropskih zemalja polako uviđa da u Srbiji postoji ozbiljan demokratski potencijal, naročito u redovima tada naglo rastućeg civilnog društva (nevladine organizacije, nezavisni mediji i sindikati, nezavisne obrazovne i kulturne inicijative itd.), kao i da taj potencijal vredi podržati.

Tih godina, sredinom devedesetih, kao izvršna direktorka Soros fonda Jugoslavija (kasnije Fonda za otvoreno društvo) sam putovala po mnogim evropskim zemljama i SAD, uključujući i Nemačku, ubedjujući zvaničnike da je neohodna mnogo snažnija podrška demokratskoj Srbiji od one koja je pružana u prvoj polovini devedesetih. Ta podrška je bila neophodna ne samo da bi se obezbedilo više sredstava za njen rad i razvoj, već i zbog toga što je tim snagama nedostajala i politička i moralna podrška u njihovoj teškoj borbi protiv autokratskog režima Slobodana Miloševića i njegove razorne nacionalističke, anti-evropske politike. Uz to bih uvek naglašavala da je i samom Soros fondu bilo veoma teško da bude, maltene, usamljeni donator, da je to i veoma nebezbedno, jer režimu može lako da padne na pamet da zatvaranjem tog izvora uguši većinu ostrva slobode i otpora.

Friedrich Ebert fondacije je bila medju prvim značajnim evropskim fondacijama koja je bila spremna na izazov – i ubedjena sam da to nikada nije požalila. Skupovi, debate, seminari, studijski boravci, istraživanja, publikacije koje je ova fondacija podržala pospešili su razvoj demokratskog diskursa, doprineli jačanju, kako civilnog društva, tako i nezavisnih institucija, a po mom mišljenju ono što je podjednako, ako ne i važnije, doprineli razbijanju getoizirane, sužene, parohijalne svesti koja je proistekla iz godina izolacije i samoizolacije.

Iz ugla mog novog angažmana usredsredjenog na edukaciju političara i političarki i drugih delatnika koji se bave javnim poslovima, činjenica da Friedrich Ebert fondacija u velikoj meri doprinosi vidljivosti Nemačke, kao jedne od najuticajnijih evropskih zemlja, i uticaju socijal-demokratskog pogleda na svet u našem političkom i javnom životu je veoma značajna. Nadam se, stoga, da će ova fondacija još dugo i uspešno delovati u našoj sredini i pomagati nam da trasiramo naš put kao evropskim integracijama.

Sonja Licht,
direktorka Beogradskog centra za
političku izuzetnost

Regionalna kancelarija za radne odnose i socijalni dijalog fondacije Friedrich Ebert

Od pre dve godine počela je sa radom još jedna, regionalna kancelarija Fondacije Fridrih Ebert, čiji su prioriteti unapređenje radnih odnosa i pitanje socijalnog dijaloga u Jugoistočnoj Evropi. Saradnja sa sindikatima i njihovim socijalnim partnerima spada među ključne zadatke Fondacije Fridrih Ebert. Zbog toga su još 1990. god. uspostavljeni projekti za sindikalnu saradnju u Srednjoj i Jugoistočnoj Evropi.

FES tim za radne odnose i socijalni dijalog

Od 1998. god. povezan je rad dva regionalna projekta sa orijentacijom da se teme iz sveta rada i radnih odnosa u sradnji sa partnerima iz regiona obrađuju i izvan postojećih nacionalnih granica. Prvobitno je sedište regionalnog projekta za Jugoistočnu Evropu bilo u Budimpešti. Nakon pristupanja zemalja Srednje i Istočne Evrope Evropskoj uniji, težište regionalnog projekta pomereno je na zapadni Balkan. Odlučeno je da se kancelarija preseli, i juna 2004. god. počela je sa radom regionalna kancelarija u Beogradu.

Još 90-ih godina je Fondacija Fridrih Ebert podržavala rad demokratski orijentisanih sindikata u Srbiji. Ta pomoć je u prvo vreme stizala isključivo iz inostranstva. Tako su i uz pomoć Fondacije Fridrih Ebert demokratski sindikati zemalja u regionu još u ratno vreme mogli da upostave prve kontakte, čime su se stekle osnove da sindikati budu predvodnici saradnje i prijateljskog zajedništva. Upravo su se predstavnici sindikata UGS „Nezavisnost“, uz pomoć međunarodnih sindikalnih organizacija kao i Fondacije Fridrih Ebert 90-ih godina pobrinuli da se poprvi ružna slika Srbije koja je stvorena isključivo pod uticajem Miloševićevog režima.

Fondaciji Fridrih Ebert najpre je bilo stalo do toga da demokratskim sindikatima u Srbiji pomogne u izgradnji organizacione strukture, kao i u integraciji u međunarodne sindikalne organizacije. Sa političkim promenama, kojima je u značajnoj meri doprineo i sindikat UGS „Nezavisnost“, pred sindikate su postavljeni novi zadaci. Sada su morali s jedne strane da preuzmu novu ulogu u društvu u tranziciji, koje u mnogočemu dovodi do odbacivanja svega socijalnog i ekonomskog, sa druge strane međutim, pruža prilike za stvaranje jednog sveta rada, koji odlikuju demokratski principi i ravnopravne mogućnosti za pomirenje interesa.

To je vodilo do novih težišta saradnje između sindikata i Fondacije Fridrih Ebert. Kako može da se postigne demokratizacija društva, kako da se usklade različiti interesi ili kako može da se izvrši neophodna transformacija društva, a da radnici ne postanu gubitnici privrednih i socijalnih promena? To su bila pitanja koja su dovela do toga da se regionalna kancelarija otvori i prema ostalim partnerima u socijalnom dijalogu, i sprovodi sve više zajedničkih projekata sa organizacijama poslodavaca, Ministarstvom za rad i socijalna pitanja i odgovarajućim službama javne uprave na regionalnom i opštinskom nivou. Danas je centralna tema projekta unapređenje stabilnih i pravednih radnih odnosa i podrška socijalnom dijalogu među socijalnim partnerima.

Jedno demokratsko društvo živi od angažovanog usklađivanja interesa među različitim grupama. Privredni i politički akteri moraju da reše teške zadatke i upućeni su na međusobnu saradnju i pored svih razlika u interesima. Teško da su samo politika ili privreda u stanju da sprovedu tranziciju, a zatim i evro - integraciju. Samo ako svi "vuku u istom pravcu", uspesi su mogući. To pokazuje i razvoj drugih zemalja u tranziciji, koje su u međuvremenu pristupile Evropskoj uniji. Zbog toga postoji tesna saradnja između svih kancelarija Fondacije Fridrih Ebert u Jugoistočnoj Evropi i

naše regionalne kancelarije. Povezanost na projektima FES-ove kancelarije za Srbiju i naše regionalne kancelarije ima za posledicu niz aktivnosti, koje sprovodimo sa partnerima oba projekta.

I sada kao i ranije, organizaciona i strateška podrška sindikatima spada u glavne zadatke regionalnog projekta. Danas Fondacija Fridrih Ebert nudi različitim sindikatima u Srbiji platformu, kako da važna pitanja - kao što je npr. politika kolektivnog pregovaranja - razviju zajedničku poziciju. Različito pozicioniranje ili čak različiti postupci različitih sindikalnih saveza svakako ne doprinose efikasnom zastupanju interesa zaposlenih, a povrh toga otežavaju funkcionalan socijalni dijalog sa vladom i poslodavcima.

Među pojedine društvene grupe, na čije se probleme, prema našem mišljenju, ne obraća dovoljno pažnje, spadaju žene i mladi. Zbog toga naš regionalni projekat pruža ovim grupacijama mogućnost da ojačaju i profesionalizuju zastupanje svojih interesa u sindikatima.

To se u istoj meri odnosi i na organizacije socijalnih partnera. Zbog toga će sva težišta rada projekta na nacionalnom nivou biti nastavljena i na međunarodnom. Razmena iskustava često dovodi do novih ideja za rad u sopstvenoj zemlji. Bez obzira da li se radi o međunarodnim kampovima za mlade, međunarodnim konferencijama žena ili susretima poslodavaca i sindikata velikih multinacionalnih kompanija ili celih grana, fondacija Fridrih Ebert može da učestvuje kao inicijator ili moderator i predstavlja poželjnog partnera socijalnih organizacija.

Zbog toga je potrebno da se nastavi sa ovim delovanjem i u godinama koje dolaze. Priželjkujemo i ubuduće prijateljski odnos i saradnju sa našim partnerima, želimo da pomognemo u produbljivanju saradnje sa partnerima iz Nemačke i Evropske unije i na taj način skromno doprinosemo integraciji Srbije u region i Evropsku uniju.

Frank Hantke
Direktor regionalne kancelarije FESa
za radne odnose i socijalni dijalog sa sedištem u
Beogradu

Godišnjice i jubileji su, po pravilu, prilika za razmenu konvencionalnih poruka i ljubaznosti. Pristojnost nalaže da se tom prigodom kurtoazno zahvali na dotadašnjoj podršci i poželi još uspešnja saradnja u budućnosti.

Srećni smo što izvan svake konvencije možemo reći da Fondaciju Fridrih Ebert, njenu kancelariju u Beogradu, pre svega ljude u njoj, ne doživljavamo kao tek prolaznike i slučajne saputnike na socijalnoj i političkoj sceni Srbije, već kao pouzdane partnere i saborce na poslovima konsolidacije krhke demokratije i uspostavljanja efektivnog socijalnog dijaloga.

Zaista, nastanak UGS «Nezavisnost», njegova borba protiv nacionalizma i rata, kampanja za obaranje autoritarnog i izolacionističkog režima i ništa manje teško i još složenije nastojanje da se uspostavi socijalno-tržišna ekonomija i «demokratija postane jedina igra u gradu», praktično su nezamislivi bez podrške, pomoći i saradnje vaše fondacije.

Ovom prilikom vas podsećamo da su brojne sindikalne škole i seminari, više skupova posvećenih odnosu sindikata i političkih partija, brojne tribine i skupovi u okviru naše kampanje Partnerstvo za demokratske promene, kojom smo, zajedno sa preko 60 NVO i u saradnji sa partijama DOS-a, aktivno doprineli demokratskom preobražaju Srbije, plod zajedničkih dogovora i aktivnosti.

I prvo istraživanje sindikata i zaposlenih «Sindikalni barometar» realizovano je uz vašu pomoć i podršku.

Posebno ističemo da smo zajedno, 2001. godine, organizovali prvi skup posvećen socijalnom dijalogu – u vremenu i atmosferi u kojoj na javnoj, sindikalnoj i političkoj sceni Srbije, gotovo niko, izuzev nas, nije imao precizniju predstavu o tome šta je socijalni dijalog.

Ubeđeni da ćemo i nadalje raditi zajedno, jer su nam vizija i misija zajedničke čestitamo vam i pozdravljamo vas sa - Iskreno vaši.

Branislav Čanak,
predsednik UGS „Nezavisnost“

Fridrich Ebert Fondacija je već deset godina aktivna u Srbiji. Kao i u mnogim drugim zemljama ona ostvaruje saradnju sa partijama koje su posvećene „duhu socijaldemokratije“. Naime, u Srbiji se u zadnjih deset godina uvek iznova menjao spektar partija. Čak se i „leva partijska panorama“, zvali je mi socijalno-demokratskom ili socijalističkom, promenila. Njen uticaj na političke odluke stvaran je na različite načine i zavisi od udela u vlasti, koji je stranka uspjela da osvoji.

Na sindikalnoj sceni se već na početku rada FES-a u Srbiji našao jedan pouzdan partner. Sa predstavnicima USG „Nezavisnost“ sastao sam se prvi put 1992. godine. Režim Slobodana Miloševića je u to vreme podržavajući bratoubilački rat, zapalio fitilj koji je doveo do uništenja socijalističke Jugoslavije.

DGB (Nemački Savez Sindikata) je u to vreme pozvao grupu beogradskih opozicionara iz sveta kulture, nauke, politike i sindikalnog delovanja, da dođu u Dizeldorf. Potresni događaji u Jugoslaviji svima su jasno ukazivali na to da je neophodna brza pomoć i podrška. Neposredno nakon toga otputovao sam za Beograd. Na crnom tržištu jedno jaje je koštalo dve nemačke marke, pasta za zube marke „Signal“ mogla se dobiti za dve marke pedeset, ukoliko je u tom trenutku i bilo uopšte paste za zube. Za jugoslovenski dinar ništa se nije moglo kupiti. Industrijska postrojenja su proizvodila tek toliko da se ne ugase ili su se pak potpuno ugasila. Hrvatska i Bosna i Hercegovina, nekada povezane republike, su se sada sa Srbijom i Crnom Gorom upustile u brutalan rat. Opozicioni sindikalci su praćeni i hapšeni.

Pod ovim okolnostima „Nezavisnost“ je pokušala da se i dalje bavi sindikalnim radom. Takozvane leve političke snage su u negativnom kontekstu okarakterisale pomoć od strane američkih sindikata za „Nezavisnost“. Nacionalistički glasnogovornici Milošević- režima su ih etiketirali izdajnicima otadžbine. Neki od tadašnjih opozicionara, kasnije su postali političari-preletači, drugi su se etablirali u tada nepreglednu NGO scenu.

Lično, veliki utisak na mene ostavio je predsednik „Nezavisnosti“ Branislav Čanak, kada je usred rata na kongresu sindikata u Crnoj Gori, pred neblagonaklonom publikom rekao, da je zadatak sindikata u Srbiji i Crnoj Gori da „uprljano lice Srbije u svetu operem se za mir i demokratiju umesto za nasilje i mržnju.“ Za „Nezavisnost“ važi da je do danas ostala verna svojim principima, kao i da je stalan i pouzdan partner FES-u u Srbiji.

FES-u želim da uspešno nastavi svoju sindikalnu delatnost pomirenja, što je u interesu svih evropskih sindikalnih udruženja i da joj se za to pruži neophodna politička i materijalna potpora. Svima koji se zauzimaju za ovaj cilj se zahvaljujem.

Peter Scherer,
Generalni sekretar Evropskog Saveza
Sindikata Metalaca (EMB) B

In Memoriam Dr. Zoran Đinđić

Seprembar 1999. Tri meseca nakon završetka borbenih intervencija NATO-a uperenih protiv režima Slobodana Miloševića. Kristof Mosbauer i ja učestvujemo na konferenciji: „Serbia in ihe Stability Pact for South-Eastern-Europe?“. Pozvali su me moja dugogodišnja dobra prijateljica Sonja Licht i njen suprug Milan Nikolić, oboje visoko rangirani naučni eksperti Beogradskog Univerziteta i istaknuti predstavnici jugoslovenskog civilnog društva. Ideja je sledeća: potrebno je pripremiti demokratske snage u Srbiji na period raščišćavanja sa Miloševićevim režimom i prelaska u demokratiju. Ponuda EU u vidu Pakta za stabilnost Jugoistočne Evrope se zato mora otvoriti i prema Srbiji. Ako se Srbija razvija u pravcu demokratije, mora imati iste šanse kao i sve nove države regiona, koje postaju članice Evropske Unije.

Nedelja, 19. septembar, 13:00 h. Susret sa Zoranom Đinđićem. Kao i uvek je, kada sa njim razgovaram: postojano jasna analiza, hladni scenariji, koje racionalno sagledava, ubedljivo prezentovani alternativni putevi, kojima se može poći. I najzad motiv: diktatura se mora zaustaviti, kako bi Srbija mogla demokratski slediti svoje evropsko opredeljenje. Strah je odavno prevazišao. Govori o smrti. Ne može mu ništa.

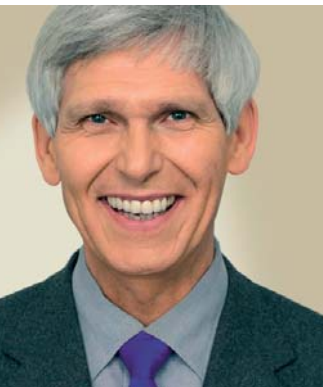
Oktobar 2000. Posle moćnih i mirnih protesta srpskog naroda, Vojislav Koštunica je proglašen pobednikom predsedničkih izbora nad Miloševićem. Posle tih dešavanja Kristof Mosbauer i ja provodimo četiri dana u Beogradu. Zadovoljstvo zbog izvojevane pobeđe meša se sa brigom o tome da li će se neki delovi vojske ipak okrenuti protiv novog predsednika. U sred prevrata ujedinjene demokratske snage (DOS) odlučuju da raspišu nove izbore za poslednje dane godine, kako bi se demokratija učvrstila.

Petak, 13. oktobar, 10:45 h. Sastanak sa Zoranom Đinđićem. Lakonski i samoironično opisuje noćasnji susret sa komandantom crvenih beretki. Nenaoružan je stao pred njih, moralno ih je razoružao. To je bio akt insceniranja uspeha. Oseća odgovornost. Ali i svestan je svojih sposobnosti. Uspeva da ih pravilno oceni. I zna koje su mu granice. Nada, da Srbija ima snage da pođe putem koji vodi ka

demokratiji, je velika. I biće jača od svakog pesimizma, uprkos mogućim udarcima. Zoran je koncentrisan. Deluje napeto kada priča o predstojećim zadacima, ali kada misli o budućnosti pogled mu je bistar, lice ozareno.

Beograd, 12. mart 2003. Zoran Đinđić je ubijen. Kao niko drugi, bio je oličenje neprijatelja onih, koji su želeli da stanu na put Srbije ka Evropskoj Uniji. Zoran je bio taj, koji je sa nečuvanom hrabrošću isporučio Miloševića u Hag, kako bi moglo da mu se sudi. Zoran je bio taj, koji je bio svestan gubitaka Miloševićeve moći: da Crna Gora kreće putem samostalnosti i da će Kosovo postati autonomno. Nalazio se pred ovim testom realnosti. To je bio jedan od razloga zbog kojih je Zoran tražio blizinu socijaldemokratije i zbog kojih je Demokratsku stranku poveo u Socijalističku internacionalu. Vili Brandt je svojom mirovnom politikom šezdesetih godina prošloga veka predao ono što je već odavno bilo izgubljeno, i tako otvorio put kojim se prevazišao evropski razdor. Da li je tako nešto moguće i danas u jugoistočnoj Evropi? Samo nekoliko dana pred njegovu smrt smo Kristof Zepel i ja poslednji put razgovarali sa njim. Zoran Đinđić neizbrisivo ostaje u našem sećanju kao istaknuta ličnost univerzalnih ljudskih prava, evropske demokratije, srpskog naroda. On je svojoj zemlji utro put, koji će je jednog dana odvesti u Evropsku Uniju.

Fondacija Friedrich Ebert je pratila, unapređivala i učvršćivala demokratiju u jugoistočnoj Evropi, kako bi i ljudi u Srbiji ostvarili svoje pravo na bolji zajednički život.

Gert Weisskirchen,
poslanik u Saveznom Parlamentu SR Nemačke,
spoljno-politički portparol frakcije SPDa

Friedrich Ebert Tim

Gornji red s leva na desno:

**Paola Petrić, Igor Jokić,
Goran Pavlov, Zoran Lutovac,
Milan Jevtić**

Donji red s leva na desno:

**Darinka Kovačević, Bojana Đurđević,
Heinrich Sassenfeld, Frank Hantke,
Ana Ljubojević, Bojana Vraneš-Bezbradica,
Ana Manojlović**

Centrala u Bonu

Godesberger Allee 149
D-53175 Bonn

Tel: +49(0) 228/883-0
Fax: +49(0) 228/883-396
www.fes.de

Centrala u Berlinu

Hiroshimaastraße 17
D-10785 Berlin

Tel: +49(0) 30/26935-6
Fax: +49(0) 30/26935-850
www.fes.de

Kancelarija u Beogradu

Simina 1
SCG-11000 Beograd

Tel: +381 (0)11/3283-018.-081,-519
Fax: +381 (0)11/3283-415
www.fes.org.yu

Kancelarija u Beogradu (Radni odnosi i socijalni dijalog)

Tadeuša Koščučka 8
SCG-11000 Beograd

Tel: +381 (0)11/3284-255. /3285-513
Fax: +381 (0)11/629-632
www.dialog.fes.org.yu

